

3. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Вид. 2-е. Тернопіль, 2009.

Нестеренко Ігор,

викладач Полтавської дитячої художньої школи імені Святослава Пашинського,

Чех Юрій,

викладач Полтавської дитячої художньої школи імені Святослава Пашинського
(м. Полтава)

УКРАЇНСЬКА СКУЛЬПТУРА XX СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ СУСПІЛЬНОГО ПРОСТОРУ

***Анотація.** У статі проаналізовано суть культурно-мистецького феномену сучасної скульптури та з'ясовано її вплив на суспільний простір України.*

***Ключові слова:** мистецтво; сучасне образотворче мистецтво; скульптура; суспільний простір.*

З початком XX ст., коли пожвавився мистецький рух в Україні, почався розвиток української скульптури. Вже в першому десятилітті нового століття з'явилися молоді майстри, котрі виявили в своїй творчості чимало сили, енергії, поривів та класичного світовідчуження. Першим у молодому поколінні звернув на себе увагу Михайло Гаврилко (1882-1919), скульптор із великим і бурхливим, не завжди врівноваженим темпераментом. Із рідної Полтавщини М. Гаврилко подався до Краківської академії, а звідти – до Парижу. Скором він здобув популярність на австрійських українських землях своїми повними енергійними погруддями Т. Шевченка, а на першому конкурсі в Києві визначився його пересичений рухом проект пам'ятника Т. Шевченкові. На жаль майстер-романтик наклав головою у вихорі революційних подій: він був замордований у Полтаві більшовиками. Перед смертю М. Гаврилко встиг виконати декілька бюстів Т. Шевченка на Лівобережній Україні й

насильницька смерть урвала його працю над останнім, оригінально задуманим Шевченковим погруддям.

Дещо молодший за М. Гаврилка Михайло Паращук, що так само вдосконалював свій хист у Парижі, особливо здобув собі реноме як скульптор-портретист. Протилежність М. Гаврилкові, М. Паращук є майстер вповні зрівноважений, однаково дужий і в портретах, реально трактованих, і в стилізованих із підкресленням скульптурної маси та форми і властивостей матеріалу (переважно бронзи або мармуру). Із праць М. Паращука особливо вдалими були психологічно спрацьований бюст польського письменника С. Пшебишевського, монументально трактований бюст мюнхенського професора архітектури – Мецензефі, реалістично виконана голова поета Богдана Лепкого та свіжо, ескізно схоплена голова саксонського принца Йогана (брата останнього саксонського короля). Протягом останніх двох десятиріч років М. Паращук оселився у Болгарії – в Софії.

З київської школи Балавенського вийшов Василь Іщенко, що пізніше так само вдосконалювався в Парижі, де був помітний вплив модної тоді французької школи Родена.

На Буковині молодий та експресивний майстер Панас Шевчукевич зовсім залишив скульптуру й зайнявся медициною, у Львові працюють А. Коверко та С. Литвиненко, але всі найсильніші українські скульптори працюють в еміграції. М. Паращук, як сказано, працює в Болгарії – в Софії, найбільше українських скульпторів працює в Чехії, у Празі. Тут, зрозуміло, головну роль відіграє відомий скульптор, майстер звіриних форм (Tierkünstler) К. Стаховський. Значення К. Стаховського в українській скульптурі не обмежується прекрасними статуетками звірів – бронзовими, теракотовими, як «Носоріг», майоліковими або дерев'яними, як орієнтальний «Бик», покірпа, але могутня сила якого так досконало відтворена масивним блоком, ніби глибою майстерно опрацьованого дерев'яного матеріалу, – К. Стаховський як професор Української студії пластичного мистецтва утворив у Празі цілу школу українських молодих скульпторів, між якими

визначається Євген Норман (із Бессарабії), з великим хистом до карикатури в пластиці (в цьому розумінні краща його праця – портрет Крамаржа в Музеї визвольної боротьби України в Празі). У К. Стаховського починала свою працю Оксана Лятуринська, здібна молода скульпторка й поетеса; її бюсти, акти й особливо живі, але витримані в скульптурному стилі жанрові статуетки також знаходяться в Празькому Музеї визвольної боротьби України. Велику втрату школа К. Стаховського понесла після самогубства в 1926 р. Степана Колядинського – молодого, але, може, найбільш обдарованого українського скульптора. Майже весь його мистецький доробок, що складається з великих тек із рисунками та окремих скульптур із мармуру, дерева та гіпсових відливів, також зібрано в Музеї визвольної боротьби України. Нарешті, під впливом К. Стаховського у Берліні відомий український гравер В. Масютін зайнявся медалями й утворив свою знамениту серію (близько 40) українських медалей, з яких, на жаль, тільки три відлиті в бронзі.

Окремо від українських кіл у Празі живе і працює скульптор Михайло Бринський, що здобув мистецьку освіту у Відні й там же ще в 1912 р. визначився своїм монументом робітників, полеглих у 1911 р. у Відні під час соціальних заворушень. У часи війни М. Бринський виконував монументи українських вояків, полеглих у таборах українських полонених, а в Празі працює головним чином для України, що під більшовиками, хоч і не знаходить у них належного визнання.

В Берліні працює український скульптор Федір Ємець. Це головним чином майстер бронзи та взагалі твердого металу. Ф. Ємець бронзу не тільки відливає, а й кує та карбує; твори його суворі, тверді, але виразні у формі. В нього навіть голова дитини виглядає як металева глиба з виразними й енергійно викуваними пластичними формами.

Найбільшої, можна сказати, всесвітньої слави за кордоном зажив український скульптор Олександр Архипенко, що скінчив тим, що, як Каменський та Забіла, також переїхав до Америки, де знайшов популярність і

повне визнання свого сильного та оригінального таланту. О. Архипенко змолоду віддавався експериментам, переживав усі крайнощі мистецьких течій нервового й неспокійного, часто розгубленого в шуканнях Парижа. Комбінував вигнуті, стилізовані з пофарбованої бляхи форми з фарбованим же тлом; уже цими експериментами він справляв глибоке враження в Парижі, здавалося б, звиклому до всяких експериментів. Переїхавши до Америки, Архипенко захопився ще й експериментами кінематики, але з роками вгамувався і, здається, знайшов себе остаточно в ідеально чистих, викінчено рафінованих, самодовліюче скульптурних формах еллінської архаїки, як про це свідчить хоч би його ідеальна праця в Українському Національному музеї у Львові.

Встановлено, що українська скульптура є молодим мистецтвом, що зазнало зміну поколінь та естетичних поглядів. Сучасна скульптура як складний мистецький феномен має значний дослідницький потенціал, що привертає увагу дослідників різних галузей знань (культурологія, історія, релігія й ін.) і потребує фахового наукового опрацювання. Стрімкі урбанізаційні процеси і загальна демократизація українського суспільства вплинула на розвиток образотворчого мистецтва в цілому і на скульптуру зокрема.

Список використаних джерел

1. Голубець М. Начерк історії українського мистецтва. Львів, 1922.
2. Ернст Ф. Надгробок Румянцева-Задунайського в Київській лаврі / *Зб. секції мистецтва*. К., 1921. Т. 1.
3. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львові. Львів, 1932.
4. Кузьмін Є. Київські надгробки / *Київ. зб. історії й археології, побуту й мистецтва*. К., 1930. Т. 1.
5. Макаренко М. Скульптура й різьбарство Київської Русі передмонгольських часів / *Київ. зб. історії й археології, побуту й мистецтва*. К., 1930. Т. 1.

6. Модзалевський В. До історії українського ліярництва (Про людвісарів та конвісарів) / Зб. Секції мистецтва. К., 1921. Т. 1.
7. Некрасов О. Рельєфні портрети XX століття // Наук. зб. за рік 1925. Т. 20.
8. Степанова О. Матеріали до вивчення української дерев'яної різьби // Мистецтвознавство. Харків, 1928-1929. Т. 1.

Олефір Тамара,
викладачка Комунального закладу
спеціалізованої початкової мистецької
освіти «Мистецька школа № 16 (м. Одеса)

ПЕРША ЗУСТРІЧ З УЧНЕМ. ПСИХОЛОГІЯ ЗНАЙОМСТВА НА ПЕРШОМУ УРОЦІ

***Анотація.** Висвітлюється важливість першої зустрічі учня і педагога у мистецькій школі. Підкреслюється мотивація учня і батьків для занять музикою. Надаються практичні приклади моделей поведінки педагога. Пропонуються вправи, ігри для заохочення учня і створення комфортного психо-емоційного освітнього середовища.*

***Ключові слова:** когнітивні здібності, емоційний вплив, музичні ігри та вправи, слухання музики.*

Перше знайомство з учнем – це дуже хвилююче та відповідально і може стати проблемою як для молодого вчителя, так і для учня та його батьків. Від цієї першої зустрічі багато у чому залежить процес навчання гри на інструменті, співу у мистецькій школі. Не секрет, що іноді дитину не запитують чи хоче вона займатися музикою, чи ні. І її поява у мистецькій школі є нереалізованою мрією батьків, яку вони втілюють у своїй дитині. А вона хоче малювати, танцювати чи займатися спортом. Але батьки привели свою дитину у мистецьку школу і від першого уроку залежить: чи зможе вчитель зацікавити дитину так, щоб навчання музикою стало цікавим,